



T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

GIDANI KORU
SOFRANA SAHİP ÇIK

ACELE

Sayı : E-21817801-320.03.02-2337103

Konu : Domates, Biber ve Kabak Tohumlarının
İthalat Kontrolleri

TİCARET BAKANLIĞINA
(İthalat Genel Müdürlüğü)

Pospiviroid cinsi içerisinde yer alan bazı viroidler, *Begomovirus* cinsi içerisinde yer alan *Tomato leaf curl New Delhi virus* (ToLCNDV) ve *Tobamovirus* cinsi içerisinde yer alan *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV) son dönem içerisinde dünyada hızlı yayılışı sebebiyle önem kazanmaya başlamıştır. Bahsekonu etmenlerin ülkemize bulaşmasını önlemek amacı ile ithalatta analiz uygulamalarının başlatılmasında fayda görülmüştür.

Ayrıca *Begomovirus* cinsi içerisinde yer alan *Tomato leaf curl New Delhi virus* (ToLCNDV), Cucurbitaceae familyası üyelerinden **Hıyar** (*Cucumis sativus*), **Kavun** (*Cucumis melo*), **Bal kabağı** (*Cucurbita moschata*) başta olmak üzere, Solanaceae familyasından **Domates** (*Solanum lycopersicum*) ve **Biber** (*Capsicum annuum*) gibi fazla sayıda konukçuya sahip bir virüstür. Ayrıca kabakta tohumla taşındığına ilişkin yayın bulunmaktadır. Çok sayıda konukçusu oluşuyla, son zamanlarda önem kazanan zararlı etmenler arasında bulunmaktadır. ToLCNDV ülkemizde bulunmamaktadır. Ancak **Asya (İran, Hindistan, Bangladeş, Endonezya, Pakistan), Avrupa (Yunanistan, İtalya, İspanya) ve Afrika (Cezayir, Fas, Tunus ve Seyşeller)**'da yakın çevremizde yaygın olarak saptanmıştır. EPPO Alert Listesinde de bulunan virus, yakın çevremizde bulunması ve geniş yelpazede konukçularının da bulunması sebebiyle ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir.

Tobamovirus cinsi içerisinde yer alan *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), Solanaceae familyasından **Domates** (*Solanum lycopersicum*) ve **Biber** (*Capsicum annuum*) başta olmak üzere, **Tütün** (*Nicotiana tabacum*), **Turp** (*Raphanus sativus*) gibi çeşitli ürünlerin konukçusu olduğu bir virüs olup tohumlarla taşınabilmektedir. Başlıca domates tohumu ithalatçısı olduğumuz ülkelerden biri olan **İsrail** ile sınır komşumuz **İran** başta olmak üzere **Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Meksika, İspanya, Çek Cumhuriyeti**'nde de bulunmaktadır. EPPO Alert Listesinde de bulunan virus ülkemiz açısından büyük risk oluşturmaktadır.

Pospiviroid cinsi üyelerinden *Tomato apical stunt viroid*'in (TASVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (*Solanum lycopersicum*) olmakla birlikte bu etmene **Biber** (*Capsicum annuum*) türlerinde de rastlanmaktadır. Etmen, Avrupa ülkelerinin hemen hemen tamamında görülmüş olmakla birlikte, bazı Avrupa ülkelerinde eradike çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca domates tohumu ithalatçısı olduğumuz başlıca ülkelerden biri olan **İsrail**, TASVd ile bulaşık durumdadır. Etmen ülkemiz açısından büyük risk oluşturmaktadır. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid, **Avrupa ülkeleri** haricinde **Asya (Endonezya ve İsrail) ve Afrika (Fildişi Sahili, Senegal, Gana ve Tunus)** ülkelerinde de tespit edilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 8600D23D-F192-4ACB-8E0D-01E5D0AB3B2B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

Tel: (0312) 287 33 60 Faks:

Bilgi için: Neşe ÖZBEY TEKE

Mühendis



Pospiviroid cinsi üyelerinden *Columnnea latent viroid*'in (CLVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (*Solanum lycopersicum*) olup, deneysel ortamda **Biber** (*Capsicum annuum*) ve **Patates** (*Solanum tuberosum*) türlerinde de çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri etmenle bulaşık durumdadır. Avrupa ülkelerinden **Hollanda** ve **İtalya**'da etmen yayılımı artış göstermektedir. **Almanya**, **Danimarka** gibi bazı Avrupa ülkelerinde ise etmen görülmüş ve eradike çalışmaları yapılmaktadır. Asya'da **Tayland** ve Afrika'da ise **Mali** etmenle bulaşıktır. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir.

Pospiviroid cinsi üyelerinden *Pepper chat fruit viroid*'in (PCFVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Biber** (*Capsicum annuum*) ve **Domates** (*Solanum lycopersicum*) olmakla birlikte bu etmene **Patates** (*Solanum tuberosum*) ve **Tütün** (*Nicotiana tabacum*) türlerinde de rastlanmaktadır. **Amerika**, **Kanada**, **Avustralya** ve **Tayland** PCFVd ile bulaşıktır. **Hollanda**'da küçük bir alanda etmen saptanmıştır. Ayrıca PCFVd **Belçika**'da da görülmüş olup survey çalışmaları devam etmektedir.

Pospiviroid cinsi üyelerinden *Tomato chlorotic dwarf viroid*'in (TCDVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (*Solanum lycopersicum*) olup, bazı süs bitkilerinde de etmene rastlanabilmektedir. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir. **Amerika Birleşik Devletleri** etmenle bulaşıktır. **Çoğu Avrupa ülkesinde** görülen TCDVd, eradike edilmekte olup **Çek Cumhuriyeti**'nde bulaşıklık devam etmektedir, eradikasyon gerçekleştirilememiştir. Asya ülkelerinden **Çin** ve **Japonya**'da etmen görülmüş olup ithalat yaptığımız ülkelere Hindistan TCDVd ile bulaşık durumdadır.

Bu kapsamda, muhtelif ürünlerde zararlı olan ve tohumlarla taşınan karantina etmeni 2 virus ve 4 viroidin ülkemize girişinin önlenmesi amacıyla alınan önlemler 10.08.2021 tarihinde G/SPS/N/TUR/119 simgeli ekli SPS bildirimi ile tüm ülkelere duyurulmuştur. Söz konusu G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS bildiriminde ek deklarasyon talebinin 15.09.2021 tarihinden itibaren uygulamaya geçileceği ifade edilmektedir.

Bu kapsamda, tüm ülkelere Türkiye'ye domates, biber ve kabak tohumlarının ithalatında aşağıdaki bitki sağlığı şartlarının dikkate alınması gerekmektedir.

15.09.2021 TARİHİNDEN İTİBAREN TÜM ÜLKELERDEN

• **Domates (*Solanum lycopersicum*) tohumlarının ithalatı için:**

a) *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Columnnea latent viroid* (CLVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd), *Tomato chlorotic dwarf viroid* (TCDVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu,

veya

b) *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Columnnea latent viroid* (CLVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd), *Tomato chlorotic dwarf viroid* (TCDVd)'in varlığı bilinen alanlarda;

1. Tohumların arı olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve
2. Üretim yerinin adı, ve
3. Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToMMV, TASVd, CLVd, PCFVd ve TCDVd yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün arı bulunduğu dair,

ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 8600D23D-F192-4ACB-8E0D-01E5D0AB3B2B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

Bilgi için: Neşe ÖZBEY TEKE

Tel: (0312) 287 33 60 Faks:

Mühendis

5070 sayılı kanun gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. ID:9769343192021102085150. Bu kod ile <http://dogrulama.tim.org.tr/> adresinden doğrulanabilir.



• **Biber (*Capsicum annuum*) tohumlarının ithalatı için:**

a) *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya

b) *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd) 'in varlığı bilinen alanlarda;

1. Tohumların arı olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve
2. Üretim yerinin adı, ve
3. Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToMMV, TASVd, PCFVd yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğu dair,

ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

• **Kabak (*Cucurbita pepo*) tohumlarının ithalatı için:**

a) *Tomato leaf curl New Delhi virus* (ToLCNDV)'un varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu,

veya

b) *Tomato leaf curl New Delhi virus* (ToLCNDV)'un varlığı bilinen alanlarda;

1. Tohumların arı olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve
2. Üretim yerinin adı, ve
3. Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToLCNDV yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğu dair,

ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

15 Eylül 2021 tarihinden itibaren, tüm ülkelere Türkiye'ye domates, biber ve kabak tohumlarının ithalatında; yukarıdaki bilgilerin ek deklarasyon olarak Bitki Sağlık Sertifikasında aranmasının gerekliliği hakkında ilgili müdürlüklerimize gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Bu bağlamda Domates (*Solanum lycopersicum*), Biber (*Capsicum annuum*) ve Kabak (*Cucurbita pepo*) tohumlarının tüm ülkelere ithalatında sorun yaşanmaması amacıyla ekli SPS bildiriminde bahsedilen önlemler hakkında tohum ithalatı alanında faaliyet gösteren firmalara duyuru yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle arz ederim.

Dr. Yunus BAYRAM
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek: G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS Bildirimi (3 Sayfa)

22.10.2021 / 34918

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 8600D23D-F192-4ACB-8E0D-01E5D0AB3B2B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

Bilgi için: Neşe ÖZBEY TEKE

Tel: (0312) 287 33 60 Faks:

Mühendis

5070 sayılı kanun gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. ID:9769343192021102085150. Bu kod ile <http://dogrulama.tim.org.tr/> adresinden doğrulanabilir.





T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

ACELE

Sayı : E-21817801-320.03.02-2674983
Konu : Domates, Biber ve Kabak Tohumlarının
İthalat Kontrolleri

TİCARET BAKANLIĞINA
(İthalat Genel Müdürlüğü)

İlgi : 13.08.2021 tarihli ve E-21817801-320.03.02-2337103 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazımızda muhtelif ürünlerde zararlı olan ve tohumlarla taşınan karantina etmeni 2 virus ve 4 viroidin ülkemize girişinin önlenmesi amacıyla alınan önlemlerin Ek-1'de yer alan G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS bildirimi ile tüm ülkelere duyurulduğu bildirilmişti.

Bununla birlikte, sektör talebi ve diğer ülkelerden gelen görüşlerin değerlendirilmesi neticesinde; söz konusu SPS bildirimiyle ilgili olarak birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Revize edilerek 14.09.2021 tarihinde yayımı yapılan **G/SPS/N/TUR/119/Add.1 simge numaralı SPS Bildirimi Ek-2'de** bulunmaktadır.

Buna göre,

**15.09.2021 TARİHİNDEN İTİBAREN 15.11.2021 TARİHİNE KADAR
TÜM ÜLKELERDEN**

Domates (*Solanum lycopersicum*) tohumlarının Ülkemize ithalatı için:

Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Columnea latent viroid* (CLVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd), *Tomato chlorotic dwarf viroid* (TCDVd) yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğu dair ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

Biber (*Capsicum annuum*) tohumlarının Ülkemize ithalatı için:

Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd) yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğu dair ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

15.11.2021 TARİHİNDEN İTİBAREN TÜM ÜLKELERDEN

Domates (*Solanum lycopersicum*) tohumlarının Ülkemize ithalatı için:

1. *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Columnea latent viroid* (CLVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd), *Tomato chlorotic dwarf viroid* (TCDVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya
2. *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Columnea latent viroid* (CLVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd), *Tomato chlorotic dwarf viroid* (TCDVd)'in varlığı bilinen alanlarda;

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 0F4C0526-8CD0-4BF8-A3AD-148FEFA06031

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

Bilgi için: Neşe ÖZBEY TEKE

Tel: (0312) 287 33 60 Faks:

Mühendis

5070 sayılı kanun gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. ID:9769343192021102085150. Bu kod ile <http://dogrulama.tim.org.tr/> adresinden doğrulanabilir.



22.10.2021 / 34918

2.a. Tohumların arı olduğu bilinen bir üretim yeri

2.b. Üretim yerinin adı, ve

2.c. Tohumların ToMMV, TASVd, CLVd, PCFVd ve TCDVd yönüyle RT-PCR Metodu

kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün arı bulunduğu dair ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

Biber (*Capsicum annuum*) tohumlarının Ülkemize ithalatı için:

1. *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya
2. *Tomato mottle mosaic virus* (ToMMV), *Tomato apical stunt viroid* (TASVd), *Pepper chat fruit viroid* (PCFVd) 'in varlığı bilinen alanlarda;

2.a. Tohumların arı olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve

2.b. Üretim yerinin adı, ve

2.c. Tohumların ToMMV, TASVd, PCFVd yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün arı bulunduğu dair ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.

Kabak (*Cucurbita pepo*) tohumlarının Ülkemize ithalatı için G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS bildiriminde istenen ek deklarasyon şartları yeni bir SPS bildirimi yapıncaya kadar istenmeyecektir.

Buna göre, **15 Eylül 2021 tarihinden itibaren**, tüm ülkelerden Türkiye'ye domates, biber ve kabak tohumlarının ithalatında; yukarıdaki bilgilerin doğrultusunda ek deklarasyon olarak Bitki Sağlık Sertifikasında aranması gerekliliği hakkında ilgili müdürlüklerimize gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Bu bağlamda Domates (*Solanum lycopersicum*), Biber (*Capsicum annuum*) ve Kabak (*Cucurbita pepo*) tohumlarının tüm ülkelerden ithalatında sorun yaşanmaması amacıyla ekli SPS bildiriminde bahsedilen önlemler hakkında tohum ithalatı alanında faaliyet gösteren firmalara duyuru yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle arz ederim.

Selman AYAZ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek:

1 - G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS Bildirimi (3 Sayfa)

2 - G/SPS/N/TUR/119/Add.1 simgeli revize edilmiş SPS Bildirimi (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 0F4C0526-8CD0-4BF8-A3AD-148FEFA06031

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara
Tel: (0312) 287 33 60 Faks:

Bilgi için: Neşe ÖZBEY TEKE
Mühendis



5070 sayılı kanun gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. ID:9769343192021102085150. Bu kod ile <http://dogrulama.tim.org.tr/> adresinden doğrulanabilir.

22.10.2021 / 34918